

A black and white portrait of Ivan Mestrovic, a young man with long, wavy hair, wearing a dark suit and a white shirt with a high collar. He is seated in a chair, looking slightly to the left of the camera with a serious expression. The background is dark and out of focus.

Znanstveni skup o Ivanu Meštroviću
povodom 130. obljetnice rođenja

MUZEJI IVANA MEŠTROVIĆA

MUZEJI IVANA MEŠTROVIĆA

Znanstveni skup o Ivanu Meštroviću povodom 130. obljetnice rođenja

16. siječnja 2014.

Split

Zavod za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti (Palača Milesi)

Otavice

Crkva Presvetog Otkupitelja - grobnica obitelji Meštrović

Drniš

Gradski muzej

Program

Split, Zavod za znanstveni i umjetnički rad Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (Palača Milesi)

četvrtak, 16. siječnja 2014.

9.00	Svečano otvaranje simpozija Pozdravna riječ akademik Zvonko Kusić, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti	12.40-12.50	zaključna riječ, akademik Radoslav Tomić
9.30-9.50	akademik Tonko Maroević <i>Meštrovićeva mjera i prekomjernost</i>	13.15	odlazak u Otavice
9.50-10.10	Andro Krstulović Opara / Sandra Grčić Budimir <i>Darovnica Ivana Meštrovića hrvatskome narodu</i>	14.30	dolazak u Otavice i polaganje vijenca na grob Ivana Meštrovića
10.10-10.30	Josip Vrandečić <i>Politička i ideološka razdoblja Ivana Meštrovića</i>	15.30	posjet Gradskom muzeju u Drnišu
10.30-10.50	Dragica Hammer Tomić <i>Meštrovićev odnos prema Bosni i muslimanima</i>	16.15	objed i povratak u Split
10.50- 11.10	Ive Šimat Banov <i>Pristup kiparstvu Ivana Meštrovića</i>		
11.10-11.20	kratki predah		
11.20- 11.40	Sandi Bulimbašić <i>Ivan Meštrović – uloga i djelovanje u Društvu hrvatskih umjetnika „Medulić“</i>		
11.40-12.00	Irena Kraševac <i>Meštrovićev prinos Zagrebu</i>		
12.00-12.20	Dalibor Prančević <i>Projekt i sudbina: Vratnice katedrale sv. Patrika u New Yorku (1928.)</i>		
12.20-12.40	Zorana Jurić Šabić <i>Ivan Meštrović i Carl Milles – nositelji moderne na rubovima Europe</i>		

Pozdravna riječ

Akademik Zvonko Kusić

Akademik Zvonko Kusić rođen je u Zagrebu 14. lipnja 1946. godine.

Predsjednik je Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, liječnik specijalist nuklearne medicine te specijalist radioterapije. Predstojnik je Klinike za onkologiju i nuklearnu medicinu KBC „Sestre milosrdnice“ i pročelnik Katedre za kliničku onkologiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Bio je dekan Medicinskog fakulteta u Zagrebu i ravnatelj Kliničke bolnice „Sestre milosrdnice“ u Zagrebu. Stručno usavršavanje i gostujući profesor: Guy's Hospital, London, Michigan University, Ann Arbor, Cornell University, New York, Cincinnati Medical Center i Mayo Clinic Endocrine Course. Predsjednik je Hrvatskog društva za štitnjaču i voditelj Referentnog centra za bolesti štitnjače.

Objavio je preko sedam stotina stručnih i znanstvenih publikacija. Autor je ili urednik više stručnih i znanstvenih knjiga, enciklopedijskih izdanja i udžbenika. Bio je glavni istraživač niza domaćih i značajnih međunarodnih znanstveno-istraživačkih projekata (u suradnji s FDA, IAEA, EORTC, UNICEF, ICCIDD i dr.) te mentor 28 obranjenih magisterija i doktorata.

Ivan Meštrović najznačajniji je hrvatski kipar koji je svojim djelovanjem snažno obilježilo hrvatsku umjetnost 20. stoljeća i još u mladosti stekao međunarodni ugled. Do svoje 50. godine života iza sebe je imao svjetsku slavu koju nitko od hrvatskih kipara ili slikara ni prije ni poslije njega nije postigao. Njegov opus sadrži više od 2000 skulptura, među kojima su i neki od najpoznatijih javnih spomenika u Hrvatskoj koji pripadaju među simbole hrvatske kulture i nacionalnog identiteta, poput Povijesti Hrvata, Zdenca života, Josipa Jurja Strossmayera, Nikole Tesle i Ruđera Boškovića u Zagrebu te Grgura Ninskog i Marka Marulića u Splitu. Njegova djela nalaze se i u inozemstvu, na javnim prostorima i u muzejima, a najpoznatije su konjaničke skulpture Indijanaca u Chicagu. Meštrović se bavio i arhitekturom, a najznačajnije djelo mu je zgrada Doma likovnih umjetnika u Zagrebu. U njegovom opusu je i više od tisuću crteža.

Meštrovićev spomenik Strossmayeru postavljen uz Akademijinu palaču nalazi se i u grbu Akademije, čiji je Meštrović bio član 43 godine. Meštrović je 24. travnja 1919. izabran za člana s nepunih 36 godina i bio je među najmlađim osobama koje su ikad izabrane u Akademiju. Kad je Meštrović 1952. svoje umjetnine darovao hrvatskom narodu, primjerak darovnog ugovora dan je na čuvanje Akademiji kao jamstvo da će njegova volja biti poštovana.

Meštrovićeva mjera i prekomjernost

Akademik Tonko Maroević

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb

Tonko Maroević rođen je u Splitu 1941. godine. Diplomirao 1963. g. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu povijest umjetnosti i komparativnu književnost, gdje je i doktorirao 1976. (Likovna umjetnost u hrvatskoj književnosti od moderne do danas). Od 1970. god. zaposlen na Institutu za povijest umjetnosti gdje je danas umirovljeni zaslužni znanstvenik (emeritus). Istražuje suvremenu hrvatsku umjetnost, objavljuje likovne kritike i rasprave u periodicima, pregovore katalogima i mapama grafike, te monografije. Književnik je i prevoditelj. Redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti od 2002. te dopisni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti od 2011. godine. Dobitnik brojnih nagrada i priznanja u domovini i u inozemstvu.

Kipar Ivan Meštrović stvorio je impresivan opus i unatoč znatnim morfološkim mijenama uspostavio vrlo prepoznatljiv osobni izraz. Kroz više od pola stoljeća stvaralaštva afirmirao se u širim europskim (i američkim) razmjerama, a sredini najintenzivnijeg djelovanja – domaćoj, nacionalnoj i državnim okvirima određenoj – nametnuo vlastitu mjeru uvećanih pretenzija i snažnog društvenog odjeka. Meštrovićeva mjera očituje se plodno u napadnom plasticitetu oblika, u imanentnom dinamizmu organskih obrisa i volumena, ali tu mjeru i sam povremeno prevršuje prenatlaženim zahtjevima socijalne recepcije i retoričkog učinka. Nećemo govoriti o bezmjerju, jer njegov vitalizam služi kao prirodan korektiv svih izvanjskih faktora (narudžbe, programa, ideologije), ali možemo raspravljati o prekomjernosti, o pojvama i situacijama u kojima je njegov inače prepoznatljiv izraz opterećen drastičnošću i nemotiviranom voluminoznošću. Ali to nas i ne mora čuditi s obzirom na Meštrovićevu tendenciju i namjeru da kompenzira povijesne zaostatke svojega ishodišta i uspostavi transhistorijski dijalog s velikanima prošlosti.

Darovnica Ivana Meštrovića hrvatskome narodu

Andro Krstulović Opara

Sandra Grčić Budimir

Muzeji Ivana Meštrovića

Darovnica Ivana Meštrovića hrvatskome narodu iz 1952., s dodacima iz 1959. godine jedinstveni je dokument kojega tek treba sagledati u svjetlu novih dostignuća pravne stečevine, odnosa prema vlasničkome i autorskome pravu, Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, te posebno u odnosu na Zakon o muzejima odnosno propisima i pravilima muzejske struke. Darovnica je temeljni dokument za djelatnost i funkcioniranje Muzeja Ivana Meštrovića koji su ustrojani posebnim zakonom- lex specialis; Zakonom o Muzejima Ivana Meštrovića koji su doneseni 2007. godine zamijenjujući Zakon o Fundaciji Ivana Meštrovića iz 1991. godine.

Budući da u RH nema ovakvih primjera a i u drugim europskim zemljama slični primjeri izuzetno su rijetki, otvaraju se potpuno nova i brojna pitanja važna za upravljanje baštinom i ostavštinom Ivana Meštrovića, o čemu se u ovome predavanju daju glavne naznake.

Andro Krstulović Opara (Split, 1967.), povjesničar umjetnosti i arheolog, kustos. Studij je završio u Zagrebu nakon čega je u diplomatskoj službi proveo deset godina. U Konzervatorskom odjelu u Splitu zaposlen kao konzervator od 2002. do 2008. godine, kada preuzima dužnost ravnatelja Muzeja Ivana Meštrovića, institucije koja brine o ostavštini Ivana Meštrovića koju je veliki umjetnik ostavio hrvatskome narodu a koja se sastoji od brojnih djela i zgrada (Galerija Meštrović i kompleks Meštrovićeve Crikvine-Kaštilac u Splitu, Atelijer Meštrović u Zagrebu i Crkva Presvetog Otkupitelja kod Otavica.) Proveo je preustroj ustanove, stručno ekipiranje i daljnje otvaranje ustanove prema javnosti. Na taj način umjetnost Ivana Meštrovića postiže ponovnu međunarodnu afirmaciju. Urednik je više tiskovina s kojima se prezentira i popularizira umjetnost Ivana Meštrovića te je autor brojnih izložbenih projekata. Član je više stručnih tijela i vijeća Ministarstva kulture RH te član uprava nekoliko strukovnih udruga povjesničara umjetnosti i muzejske struke.
andro.krstulovic.opara@mestrovic.hr

Sandra Grčić Budimir (Split, 1972.), diplomirani pravnik s položenim pravosudnim ispitom. Studij je završila u Splitu gdje je radila kao odvjetnik te voditelj odjela osiguranja u tvrtki Konstruktor inženjering. Posljednjih pet godina radi kao voditelj općih, pravnih i kadrovskih poslova Muzeja Ivana Meštrovića. Aktivno sudjelovala u preustroju ustanove radom na svim pravnim dokumentima koji su slijedili preustroj (Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Muzeja Ivana Meštrovića te sistematizaciji radnih mjesta, Pravilnik o radu, Katalog informacija MIM-a, Nacrt prijedloga o izmjenama i dopunama Zakona o Muzejima Ivana Meštrovića).
sandra@budimir.hr

Politička i ideološka razdoblja Ivana Meštrovića

Prof. dr. Josip Vrandečić

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu / Odsjek za povijest

Rođen 2. kolovoza 1964. godine; potječe iz Pučišća na otoku Braču. Diplomirao 1988. godine na Odsjeku za povijest i sociologiju na Filozofskom fakultetu u Zadru. Sljedeće godine primljen kao znanstveni novak na Odsjeku za povijest navedenog fakulteta. Dana 10. studenog 1993. magistrirao na poslijediplomskom studiju u Dubrovniku u Centru za poslijediplomske studije Sveučilišta u Zagrebu. U razdoblju od 1994. do 2000. godine pohađao doktorski studij na Sveučilištu Yale, u Sjedinjenim Američkim Državama. Doktorirao na Yale-u 4. prosinca 2000. na temi iz hrvatske povijesti, *The Autonomist Movement in Austrian Province Dalmatia 1814-1914*, objavljenoj u hrvatskom prijevodu 2002. godine, i na engleskom originalu 2009. u Kölnu. Krajem 2000. primljen kao asistent na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Zadru. U prosincu 2002. izabran u zvanje docenta, a u travnju 2008. izvanrednog profesora. Od 1. listopada 2006. godine prešao na Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu gdje je obnašao dužnost pročelnika u tri mandata. Od dolaska u Splitu sudjelovao na dvadeset osam znanstvenih i pozivnih predavanja u zemlji i inozemstvu: u Pescari, na Krku, u Rimu, Veneciji, Parizu, Fribourgu/Freiburgu i Beču. Osim nastave na matičnom fakultetu angažiran i na doktorskim studijima Katoličko bogoslovnog fakulteta u Splitu, Filozofskog fakulteta u Zagrebu i *Università Europea* u Rimu.
josipvra@yahoo.com

Na osnovu autorovih memoara *Uspomene na političke ljude i događaje* u radu se daju obrisi Meštrovićevih životnih faza i političkih iskušenja. Analiziraju se europska izvorišta njegove rasne i nacionalne ideologije koja se promatra u širem sklopu uzdizanja nacionalnih isključivosti na prijelazu stoljeća. Komparira se duh vremena predratne Austrije i njeni ideološki sadržaji s razdobljem nove jugoslavenske države. Rasa, kršćanstvo i sloboda navode se kao temeljni, ali kontradiktorni ideološki sadržaji autorova djela. Apostrofira se njegovo stradanje za vrijeme nacističkog režima i ideološki nesporazumi s komunističkim vlastima.

Meštrovićev odnos prema Bosni i muslimanima

Dragica Hammer Tomić

Split, Viška 11

Na pozadini Meštrovićevih integrativnih nacionalnih shvaćanja, koja su od početnog beskompromisnog jugoslavenstva evoluirala do ideje o federativnom jedinstvu, a onda potaknuta razornim učincima velikosrpske politike konačno završila sužavanjem okvira južnoslavenskog povezivanja s isključivanjem Srbije, prikazati i objasniti njegov stav prema muslimanima kao sastavnom dijelu istog etničkog korpusa, iz čega dalje proizlazi uvjerenje o potrebi njihove političke identifikacije, ne po vjerskom, već po nacionalnom ključu.

Zatim vrlo benevolentan Meštrovićev stav prema muslimanima, utemeljen u ideji da ne treba isključivati mogućnost ravnopravne prisutnosti islama u slavenskom nacionalnom biću, dovesti u vezu s njegovim visokim vrednovanjem svojih bosanskih korijena i osjećajem duboke povezanosti s postojbinom svojih predaka.

Dragica Hammer-Tomić rođena 11. siječnja 1956. godine u Drnišu i tu završila osnovnu školu i gimnaziju. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirala 1979. i stekla zvanje profesora filozofije i sociologije. U radnom vijeku bila gimnazijski predavač sociologije i filozofije, a zatim u sastavu Ministarstva obrane RH radila na mjestu savjetnice za poslove skrbi stradalnika Domovinskog rata. Nakon umirovljenja 2003. godine angažirana na projektu reintegracije izdvojenog vojnog osoblja CARDS 2001, a potom kao savjetnica Međunarodne organizacije za migracije iz Geneve. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2006. godine upisala Poslijediplomski doktorski studij hrvatske kulture. Knjigu *Jugoslavenstvo Ivana Meštrovića* objavila 2011. godine u izdavačkoj kući Srednja Europa. dragicahammer@gmail.com

Ive Šimat Banov (Murter, 12. studenog 1951.) studij povijesti umjetnosti i arheologije završio je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu na kojemu je i doktorirao. Radio je u republičkom zavodu za zaštitu spomenika kulture, Leksikografskom zavodu „Miroslav Krleža“ te na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu. Danas je redoviti profesor na Filozofskom fakultetu u Splitu te suradnik na Doktorskim studijima Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Bio je izbornikom hrvatske sekcije na XXIV. Međunarodnom bienalu u Sao Paulu 1988., te na Grafičkom bienalu u Ljubljani 1999. godine. Još od studentskih dana piše kritike, osvrte i studije. Znanstvena, stručna i publicistička djelatnost pisca obuhvaća razdoblja modernoga i suvremenog hrvatskog kiparstva. Autor je brojnih izložbi te monografija o slikarima i kiparima (M. Ujević-Galetović, M. Smerdu, V. Lipovac, Š. Vulas, K. Angeli Radovani, R. Frangeš Mihanović, V. Radauš.). O Amrozu Testenu napisao monografiju te pomogao osnivanje njegove zbirke u Krapnju i na Rabu. Priredio i izbor iz djela K. Angeli Radovanija. Objavio dvije knjige eseja i oglada (*Glas za nesigurne*, 1999.) te *Dnevnik prolaznika* (2006.). Knjigu *Hrvatsko kiparstvo od 1950. do danas* u ediciji Povijest umjetnosti u Hrvatskoj objavio 2013. godine. ivebanov@gmail.com

Pristup kiparstvu Ivana Meštrovića

Prof. dr. Ive Šimat Banov

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu / Odsjek za povijest umjetnosti

U svojem prilogu autor napominje nesrazmjer između obilja napisanoga i oskudice analitički propitanoga u opusu Ivana Meštrovića kojega se često dovodilo u vezu s velikim političkim idejama i utopijama na štetu trijeznih ocjena plastičkih kvaliteta njegovih djela i opusa u cjelini. Autor ističe dugotrajno nekritičko zagovaranje s jedne, i negiranje uloge i značenja Ivana Meštrovića s druge strane. Autor naglašava potrebu postupnih i temeljitih istraživanja kakva su proveli kolege dr. sc. Irena Kraševac i dr. sc. Dalibor Prančević. koji su istražili same izvore i dokumente njegova „mladenačka“ i njegova „engleskoga“ razdoblja. Autor razmatra i posljedice velike Rimske izložbe 1911 i svojatanja Ivana Meštrovića, pitanja stilizacije i ekspresije u njeegovom opusu, te na primjeru crteža i djela „Job“ nalazi ekspresionističku potku poslijeratne hrvatske umjetnosti (Radauš, Michieli, Biafra itd.).

Ivan Meštrović – uloga i djelovanje u Društvu hrvatskih umjetnika „Medulić“

Sandi Bulimbašić

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske / Uprava za zaštitu kulturne baštine / Konzervatorski odjel u Splitu

Tema izlaganja je uloga i djelovanje Ivana Meštrovića u Društvu hrvatskih umjetnika „Medulić“ od utemeljenja društva u Splitu krajem 1908. do 1919. godine kada osnivanjem nove države, Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca, i reorganizacijom Društva umjetnosti, društvo prestaje postojati. Meštrovićev „medulićevski“ opus karakterizira mitska utemeljenost, herojska ekspresija forme i pokretački eros povijesne ideje južnoslavenskog jedinstva. Najzaslužniji je što je ideja južnoslavenskog kulturnog i političkog jedinstva postajala sve izraženija u djelovanju Društva „Medulić“, iako je inicijalni razlog osnivanja društva bila zaštita staleških interesa članova. Temeljem istraživanja onodobnog tiska i arhivske građe, posebice Meštrovićeve korespondencije, izlaganje će predstaviti Meštrovićevu ulogu i značaj u izložbenoj djelatnosti Društva „Medulić“ i nove spoznaje o identifikaciji njegovih djela na izložbama društva, s naglaskom na djelima Vidovdanskog ciklusa i Ciklusa Kraljevića Marka. Kroz odabir djela koja je Meštrović izlagao na izložbama „Medulića“, pratimo sve izraženiji politički kontekst njegova osobnog djelovanja i djelovanja društva, te stavljanje umjetnosti u službu političke ideje.

Sandi Bulimbašić rođena je 1969. u Splitu. Diplomirala povijest umjetnosti i engleski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 1996. Diplomski rad „Emanuel Vidović i simbolizam“ objavljen je u časopisu Mogućnosti 2000. godine. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu dovršava doktorsku disertaciju „Društvo hrvatskih umjetnika „Medulić“ (1908.-1919.)“ kod mentora prof. dr. sc. Zvonka Makovića.

Do 1999. bila je zaposlena kao profesorica engleskog jezika u Školi za strane jezike „Tecomu“ u Zagrebu a od 12. travnja 1999. godine u Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne i prirodne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu gdje je 2009. stekla zvanje više stručne savjetnice – konzervatorice za nepokretna kulturna dobra. Kao konzervatorica radi na istraživanju i zaštiti splitske arhitekture 19. i 20. stoljeća, te izradi konzervatorskih studija. Nekoliko godina bila je voditeljica Galerije Konzervatorskog odjela koja je s djelovanjem prestala 2010. godine.

Područje njenog znanstvenog i stručnog interesa su teme iz moderne i suvremene umjetnosti. Objavljuje stručne i znanstvene radove te sudjeluje na znanstvenim skupovima, domaćim i međunarodnim. Autorica je dva poglavlja u knjizi *Obnova bastiona Priuli, konzervatorska studija sa smjernicama za izradu Detaljnog plana uređenja* (2003.) i poglavlja o splitskoj fotografiji pedesetih i šezdesetih godina 20. stoljeća u *Fotomonografiji Fotokluba Split* (2004.) Redovito objavljuje i tekstove u stručnoj periodici (*Kvartal, Kontura*).

Autorica je više predgovora u katalozima izložaba suvremenih hrvatskih umjetnika.

Bila je članica uredništva časopisa *Kvartal*. Od 2013. članica je Umjetničkog savjeta Galerije fotografije Fotokluba Split. Članica je Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske i Književnog kruga Split. sbulimbasic@gmail.com

Meštrovićev prinos Zagrebu

Dr. Irena Kraševac

Institut za povijest umjetnosti, Zagreb

Rođena i školovana u Zagrebu, diplomirala 1986. godine povijest umjetnosti i španjolski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Od 1989.-1999. kustosica u Muzejsko-galerijskom centru (Galerija Klovićevi dvori). Magistrirala 1999. s temom „Ivan Meštrović – rano razdoblje. Dokumentacija o životu i djelu kipara Ivana Meštrovića tijekom prvog desetljeća XX. st. i umjetnička djela u kontekstu izložbi bečke i Münchenske Secesije i onodobne likovne kritike“; 2005. obranila disertaciju „Neostilska sakralna skulptura i oltarna arhitektura u sjeverozapadnoj Hrvatskoj“. Zaposlena u Institutu za povijest umjetnosti od 2000. god., danas u zvanju više znanstvene suradnice te angažirana kao vanjska suradnica na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu na dodiplomskom, te kao mentorica na doktorskom studiju. Autorica knjige „Ivan Meštrović i secesija. Beč-München-Prag, 1900-1910“, te koautorica izložaba „Zagreb-München. Hrvatsko slikarstvo i Akademija likovnih umjetnosti u Münchenu“ (2009.), „Robert Auer. Retrospektiva“ (2010.), „Art déco. Umjetnost u Hrvatskoj između dva rata“ (2011.) i „Alegorija i Arkadija. Antički motivi u umjetnosti hrvatske moderne“ (2013.). Bavi se temama iz hrvatske umjetnosti 19. i prve polovine 20. stoljeća, posebice njezinim poveznicama s umjetnošću Srednje Europe i secesijskim udruženjima umjetnika. Sudjelovala je na više znanstvenih i stručnih skupova te pozvanih predavanja, a uz znanstvene radove, kritičke osvrtne, prikaze u stručnim publikacijama i prijevode, piše recenzije za znanstvene i stručne časopise. Predsjednica je Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske od 2010. godine i članica Upravnog odbora Muzeja Ivana Meštrovića. ikrasevac@ipu.hr

Ivan Meštrović živio je i radio u Zagrebu od 1922. do 1942. godine i u njemu proveo dvadeset svojih najplodnijih stvaralačkih godina. Višestruke su Meštrovićeve relacije sa Zagrebom. Iz umjetnikova životopisa možemo razabrati da su veze sa Zagrebom vrlo rano uspostavljene te da su bile vrlo promjenjive sreće. Ovom bismo prigodom podsjetili da je zalaganjem drniških sumještana koji su prepoznali mladićevu nadarenost 1899. godine bio upućen na zagrebačku Obrtnu školu, tada jedinu umjetničku školu u Hrvatskoj, gdje ga odbijaju, potom kreće put Beča i upisuje tamošnju Akademiju likovnih umjetnosti, a u Zagreb se vraća kao afirmirani umjetnik koji je pridonio činjenici da Zagreb tijekom dvadesetih i tridesetih godina 20. stoljeća postaje važnim umjetničkim i kulturnim središtem te ga s pravom možemo nazvati »Meštrovićevo zagrebačko doba« koje je bilo obilježeno brojnim izložbenim projektima, urbanističkim i spomeničkim rješenjima i čijom je zaslugom reformirano Hrvatsko društvo umjetnosti i Likovna akademija. Izlaganje će se fokusirati na kulturno-povijesni kontekst i značenje Meštrovićeve prinosa Zagrebu.

Projekt i sudbina: *Vratnice katedrale sv. Patrika* u New Yorku (1928.)

Dr. Dalibor Prančević

Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu / Odsjek za povijest umjetnosti

Jedan od projekata Ivana Meštrovića o kojima nisu napisane zasebne studije, a koji svojim značajkama spada u okvir *art déco* problematike, kiparsko je opremanje katedrale sv. Patrika na Manhattanu u New Yorku. Kipara je na sudjelovanje u projektu pozvao arhitekt Robert J. Reiley. Iako nikada nije realiziran, ovaj je angažman Ivana Meštrovića značajan poradi rekonstrukcije pokušaja njegove intervencije u jedan imanentno urbani kontekst prepun neobičnih stilskih ukrštanja, odnosno poradi rekonstrukcije Meštrovićeve pokušaja utiskivanja vlastitog umjetničkog pečata u mjesto gdje fermentira jedna nova urbana estetika. Također, pojavljivanje imena Ivana Meštrovića u cijelom tom kontekstu potvrđuje kiparov ugled u američkom kulturnom prostoru, ali i upotpunjuje dosadašnja saznanja o umjetnikovim brojnim angažmanima pri dekoriranju crkava, koji svoje ishodište imaju upravo u prostoru razgovora o *art déco*.

Dalibor Prančević, povjesničar umjetnosti i kustos, rođen je u Splitu 29. kolovoza 1972. godine. Studij povijesti umjetnosti i talijanskog jezika s književnosti diplomirao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2000. godine. Od 2001. do 2008. godine zaposlen kao kustos u Muzejima Ivana Meštrovića – Galeriji Meštrović u Splitu, a od 2008. na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu. Godine 2012. obranio je doktorsku disertaciju pod naslovom «Ivan Meštrović u kontekstu ekspresionizma i art déco».

Jedan je od dobitnika istraživačke stipendije Instituta Henry Moore u Leedsu (2005./2006.) za istraživanje teme Ivan Meštrović i Engleska, odnosno Istraživačkog instituta J. Paul Getty u Los Angelesu (2007.) za proučavanje umjetničkog odnosa kiparice Malvine Hoffman i Ivana Meštrovića. Sudjelovao je na nekoliko znanstvenih skupova i konferencija obrađujući djelo Ivana Meštrovića i napisavši tekstove za njihove zbornike. Priredio je i nekoliko izložbi vezanih uz umjetnički rad Ivana Meštrovića. Istraživao je opuse i drugih hrvatskih kipara prve polovice dvadesetog stoljeća kao što je Ivan Lozica, priredivši izložbu njegovih skulptura i crteža (Ivan Lozica: crteži i skulpture, Studio 'Josip Račić' Moderne galerije, Zagreb, 2010.), ili Oskar Nemon, objavivši tekst o njegovu radu (Zanemareni kipar Oscar Nemon, Kvartal, 4/2005, Zagreb, 2005.).

Osim stručnih i znanstvenih aktivnosti vezanih uz umjetnički opus Ivana Meštrovića autor je i niza tekstova o recentnoj umjetničkoj sceni objavljenih u časopisima Kontura, Vijenac, Zarez ili u emisiji Triptih Trećeg programa Hrvatskog radija. Član je Društva povjesničara umjetnosti Hrvatske, Međunarodnog udruženja likovnih kritičara (AICA) - hrvatska sekcija te Književnog kruga u Splitu.

dalibor@ffst.hr

Ivan Meštrović i Carl Milles – nositelji moderne na rubovima Europe

Zorana Jurić Šabić

Muzeji Ivana Meštrovića

Zorana Jurić Šabić rođena je 1978. godine u Splitu.

Na Filozofskom Fakultetu u Zagrebu završila je studij povijest umjetnosti te engleskog jezika i književnosti. Od 2009. godine radi kao kustosica u Galeriji Meštrović. Uz brigu o ostavštini Ivana Meštrovića, fokus njenog istraživanja velikim dijelom se odnosi na Crkvu Presvetog Otkupitelja - grobnicu obitelji Meštrović te umjetnikovo djelovanje u rodnom kraju. Tim tragom, u Otavicama, Ružiću i Gradcu ostvaren je kulturno-turistički projekt pod nazivom „U Meštrovićevom rodnom kraju“. Koautor je izložbe „Meštrović kod Millesa“ ostvarene u sklopu međunarodnog projekta *Meštrović i Milles* tijekom 2013. godine.

zjuric@gmail.com

Ivan Meštrović i švedski kipar Carl Milles, umjetnici suvremenici, djelujući na suprotnim krajevima Europe, obilježili su europsko kiparstvo prve polovine 20. stoljeća, ostavši dosljedni figurativnom izričaju. U sličnoj životnoj i umjetničkoj putanji dvojice umjetnika zamjećujemo zaustavljanje u istim europskim i američkim gradovima, slične tematske i stilske preokupacije. Zahvaljujući realizaciji hrvatsko-švedskog projekta *Meštrović i Milles*, pružile su se mogućnosti daljnjih istraživanja, komparacije i interpretacije umjetničkih opusa ovih dvaju suvremenika. Na temelju kritičkih osvrtâ nastalih za života Ivana Meštrovića i Carla Millesa moguće je analizirati recepciju njihova stvaralaštva u tadašnjem vremenu. No, novija literatura otkriva dosad nepoznate podatke o međusobnim doticajima i sudjelovanju na istim natjecajima te ih stavlja u kontekst umjetničkih pravaca prve polovine 20. stoljeća.

Znanstveni skup o Ivanu Meštroviću povodom**130. obljetnice rođenja**

Zavod za znanstveni i umjetnički rad

Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Splitu

Trg braće Radića 7, Split

16. siječnja 2014.

Organizatori

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti Zagreb

Muzeji Ivana Meštrovića Split

Organizacijski odbor

Akademik Radoslav Tomić (predsjednik)

Akademik Vladimir Marković

Akademik Davorin Rudolf

Andro Krstulović Opara

